

Večernik

Leto I. (VIII.), šte. 167

Maribor, ponedeljek, 21. novembra 1927

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem št. 200, v Ljubljani št. 11.400
Vrsta mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na doma pa 12 Din

Telefon:
Ureda. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifi
Oglaš sponzora tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Korak naprej v izgradnji samouprave

**PRENOS DRŽAVNIH POSLOV NA OBLASTNE SAMOUPRAVE NEPO-
POLEN. — KAKO »SLOVENEK« VLEČE SVOJE VOLILCE ZA NOS. —
ZVEZA OBLASTNIH SKUPŠČIN. — SKUPNI UREDBODAJNI ODSEK SLO-
VENSKIH OBLASTNIH SKUPŠČIN. — RAZPIŠITE VOLITVE ZA SRESKE
SKUPŠČINE.**

Objavili smo poročilo o vladni uredbi, s katero se prenaša nekaj državnih poslov na oblastne samouprave in katero je izdala vlada na podlagi pooblastila finančnega zakona za leto 1927-28. Zatrjujejo, da je z novim državnim proračunom tudi rešeno vprašanje prenosa pripadajočega dela državnih dohodkov za prenešene posle.

Ob drugi priliki hočemo razpravljati o tem, ali so prenešeni z navedeno uredbo na oblastne samouprave vsi oni državni posli, katere je bilo na podlagi obstoječega zakona o oblastnih samoupravah možno prenesti. Konstatiramo samo splošno izraženo mnenje, da s to uredbo določeni prenos ne obsega niti od daleč vsega, kar bi mogle oblastne samouprave prevzeti v svoj delokrog in tako na eni strani razbremeniti centralno državno upravo, na drugi strani pa ljudstvu donášati mnogo večje koristi, nego jih je moglo biti do sedaj deležno. To konstatiramo radi tega, ker sedijo v vladi, ki je to uredbo izdala, na eni strani naši klerikalci, ki so se skozi vsa leta bahali, da so edino oni borci za čimnajsiršo autonomijo, na drugi strani pa dr. Marinkovič, ki je istotako že leta 1923 in zlasti 1924 izdeloval načrte o čim najširšem delokrogu oblastnih samouprav. Oboji so sedaj, ko jim je bila dana možnost, da svoje principe oživetvorijo, zlezli pod klop pred svojimi zavezniki radikalci, ki se krčevito borijo za vsako ped svoje centralistične ideologije.

Tudi se ne bomo obširneje bavili s smešno gesto ljubljanskega »Slovenca«, ki je te dni zatrdil, da je od sedanje vlade izdana uredba plod sedemletne opozicijske borbe SLS. Danes ve vsakdo v Sloveniji, da bi bile oblastne in tudi sreske samouprave že davno izgrajene, ako bi se od leta 1922 naprej ne bili upirali njih oživetvorjenju na eni strani naši klerikalci, na drugi strani nekateri hrvaški politiki, ki so za svoj odpor imeli ugoden teren, ker tudi radikalom kot skrajno centralistični stranki ni bilo za izgradnjo samouprav. Koliko našega slovenskega premoženja bi se bilo ohranilo v Sloveniji, koliko bede in gospodarskih težav bi se bilo omililo tekom štirih

odnosno petih let delovanja oblastnih in sreskih samouprav! Naravnost frivolno je zaupanje voditeljev SLS v nevednost slovenskega ljudstva, ako danes postavljajo trditve, kakoršna je zgornja »Slovenčeva«.

Z naše strani bomo borbo za nadaljno izpopolnitev zlasti obeh naših oblastnih samouprav z vso verno nadaljevali. Zakaj jasno nam je, da z delokrogom, ki ga prenaša na oblastne samouprave navedena vladna uredba, še ni izčrpano ono široko polje dela, na katerem se lahko oblastne samouprave udeležujejo. Mi bomo to borbo nadaljevali in v njej tudi podpirali resna stremjenja sedanje sluščajne večine v obeh oblastnih skupščinah, ker gledamo na stvar ne iz strankarskega, ampak iz višjih nacionalnih in gospodarskih ter kulturnih vidikov. Iz tega vidika tudi najtopleje pozdravljamo nameravano ustanovitev Zveze oblastnih skupščin, ki ima namen, da v medsebojnem sodelovanju zastopnikov vseh oblastnih uprav forsira njih izpopolnjevanje do čim najvišje popolnosti in dovršenosti.

Ravno zato pa pozdravljamo tudi namero, da si obe slovenski oblastni skupščini ustvarita skupni uredbodajni odbor za razpravo in sklepanje o vseh o njih zadevah, bodisi gospodarskega bodisi kakoršnegakoli drugega značaja, ki so skupne celotni Sloveniji in katerih skupno obravnavanje bo le v korist našemu skupnemu napredku. Ravno tako je pozdraviti namero, da bi obe slovenski oblastni samoupravi izdajali svoje skupno uradno glasilo.

Tako je upati, da bo izgradnja naših samouprav konstantno napredovala. Da bo pa to v polni meri mogoče, bo predvsem potrebno, da se nujno izgradi tudi sreska samouprava v okvirju obstoječega zakona. To bo danes temprej mogoče, ker so stranke, ki so več kot štiri leta proglašale ta zakon kot skrajno slab, centralističen in naravnost škodljiv, končno priznale, da je resnica ravno nasprotna. Ni torej nobene ovire, da vlada čimprej razpiše volitve v sreske skupščine.

Atentat s peklenskim strojem blizu Skoplja

SILNA EKSPLOZIJA PRED POSTAJO ALEKSANDROVO. — PEKLENSKI STROJI TRETJIČ V AKCIJI. — IZZIVALNI NAMENI.

Včeraj je vladalo v Beogradu veliko vznemirjenje radi vesti iz Skoplja, da so makedonstvujušči izvršili na progi Skoplje—Kumanovo atentat s peklenskim strojem. To je že tretji atentat istega načina in sredstva. Politike je vest o atentatu vznemirila vsled tega, ker je jasno, da so na delu sile, ki hočejo do skrajne mere poslabšati naše odnose do Bolgarije in to ravno v času, ko smo sklenili prijateljski pakt s Francijo. Najširša javnost je pa v strahu mislila na smrtno žrtve, ker je ji znano iz žalostne skušnje da enemu atentatu sledijo drugi.

Poznejše depeše so za enkrat pomirile javnost s tem, da smrtnih žrtv ni bilo. Najprej se je govorilo, da je na peklen ski stroj naletel brzovlak, kasneje so pa ugotovili, da se je atentat dogodil pred postajo Aleksandrovo, ki je tretja od Skoplja proti Beogradu. Bilo je to sredi noči med petkom in soboto. Po čudnem in srečnem naključju je zadel ob peklen ski stroj le zadnji voz, ki se je ob eksploziji odtrgal od vlaka. Atentat se je dogo

dil v ozki soteski. Zločinci so lahko neopaženo prišli na progo. Eksplozija je zadnji vagon razbila, predzadnjega poškodovala ter razdejala tudi kos proge. Ob progi so našli drugi neeksplozirani peklen ski stroj istega sistema kot pri dosedanjih atentatih. Razdejano progo so v eni uri popravili.

Vest o atentatu se je po okolici bliskovito raznesla. Narod — željen miru — je silno ogorčen nad makedonskimi komiti, brezdomnimi krivci. Ker od ljudstva ne dobijo nobene podpore, se makedonstvujušči skrbno skrivajo ter prihajajo le še v »trojkah« za kratek čas na naše ozemlje. Z akcijo pa ne prenehajo, ker hočejo prevpiti trezne bolgarske glave in zahteve po zblizanju z našo državo. Te zahteve je vseboval nedvomno tudi članek starega bolgarskega politika Madžarova, ki je makedonski komitet obtožil, da dela škodo Bolgariji. Splošno je prepričanje, da komitet svojih izizvalnih namenov ne bo dosegel.

† Ivan Veras

Danes ponoči je po večmesečnem bolehanju umrl v Mariboru v svojem stanovanju na Ruški cesti eden najodločnejših slovenskih borcev v predvojnem Mariboru, bivši zastopnik zavarovalne banke »Slavije«, g. Ivan V e r a s. Njegovo življenje je bilo življenje narodnega mučenika, kajti preganjati so ga začeli naši in njegovi narodni nasprotniki že v rani mladosti. Po vojaški službi v avstrijski vojski je stopil Veras v sodno službo, toda vsled svoje slovenske narodne zavednosti je bil kmalu odpuščen in prisiljen poiskati si privatno namestitev. Dobil jo je pri banki »Slaviji« in postal njen mariborski zastopnik. Kot tak se je udeleževal slovenskega narodnega življenja in postal eden naših najagilnejših narodnih delavcev na ogroženi severni meji. S tem svojim delovanjem si je pa nakopal smrtno sovraštvo mariborske nemške in nemčurske gospode, ki ga je zasledovala in preganjala vse do osvobodjenja.

Ko je mestni svet mariborski sklenil, da se morajo odstraniti vsi javni slovenski napisi v mestu, se je pokojni Veras temu odločno uprl. Svoje slovenskega napisa nad podružnico banke »Slavije« ni hotel odstraniti, temveč se je proti temu sklepu pritožil po vrsti na vse instance, do najvišje na Dunaju, ki je končno po dolgih mesecih ugodila njegovi pritožbi in obsodila mestni svet mariborski na povračilo vseh stroškov in škod. Ta zelo zanimiv proces, ki je tiste čase razburjal vse nemško časopisje, sta vodila kot njegova zastopnika dr. Kukovec in pokojni dr. Rosina. Tako je bila ravno Verasova zasluga, da so se smeli slovenski napisi zopet pojaviti na mariborskih mestnih ulicah in da je doživel nemški občinski svet hudo blamažo in udarec.

Posledice te borbe so pa postale za Verasa kljub temu usodne. Nemci so mu odpovedali stanovanje in lokal in

v vsem tedanjem Mariboru ni mogel najti drugega. Nihče si ga ni upal vzeti pod streho in tako je bil prisiljen, da si s svojimi skromnimi prihranki in s posojilom kupi lastno hišo. Toda tudi to ni šlo gladko, noben Nemec mu ni hotel prodati svoje hiše in moral se je naposled poslužiti zvižace in kupiti hišo pod drugim imenom. Nemci so poslej Verasa sicer blatili in napadali v svojem časopisju, do živega mu pa niso več mogli. Gostili so do njega tiho sovraštvo in čakali na ugodnejšo priliko, katere se jim je nudila ob izbruhu svetovne vojne. Veras je moral kot veleizdajalec v ječo in pozneje k vojakom, njegova nepreskrbljena družina pa ni prejela nikake podpore. Ko je slednjič v vojaški službi obnemogel in obolel, je bil po dolgih mesecih vlačena po bolnicah odpuščen, doma se je pa moral sam zdraviti. S tem je porabil vse svoje skromne prihranke in moral je končno prodati tudi hišo. Bolan in strit, brez sredstev in služke, je dočkal osvobodjenje Maribora, toda bil je kljub temu med prvimi, ki so se postavili na stran generala Maistra in v službo domovine. Prevzel je poveljstvo Narodne straže v Studencih in je s svojo izborna čuječnostjo preprečil pripravljajoči se upor Nemcev in nemčurjev in atentate, ki so jih pripravljali na voditelje naše revolucije. Bil je radi tega tudi sam v stalni življenski nevarnosti in se je o priliki nekega napada nanj le slučajno rešil smrti.

Po osvobodjenju je živel v pomanjkanju in bedi. V skrajni sili je vložil pri Narodni skupščini v Beogradu prošnjo za priznanje podpore ali pokojnine za zasluge za osvobodjenje in ujedinenje, toda njene rešitve ni dočkal. Danes ponoči je izdihnil svojo mučeniško dušo in odšel za svojimi soborci — dr. Rosino, dr. Verstovškom in drugimi. Njegov pogreb se bo vršil jutri v torek ob 15. uri iz mrtvašnice na mestnem pokopališču na Pobrežje. Bodi mu ohranjen večern spomin!

Občinske volitve v Celiskem srezu

Frankolovo: SLS 5 mandatov, SKS + SDS 12 mandatov.

Dobrna: oficijelna SLS 179 glasov (10 mandatov), disidentska SLS 140 (7).

Nova Cerkev: Gospodarska napred. lista 83 (9), SLS 79 (8).

Sv. Pavel: Združeni naprednjaki 227 (12), soc. 77 (4), SLS 156 (8), disidentska SLS 16 (1).

Polzela: SLS 213 (11) naprednjaki 122 (6).

Vojnik: Nemci + SLS 70 (5) obrtno gospodarska 47 (3), gospodarsko delavska 15 (1).

Grize: Narodna delavska gospodarska stranka 82 (3), SKS 38 (2) SLS 112 (5).

delavska zveza 75 (3), združeni socialisti 92 (4).

Sv. Hiljeronim: izvoljena kompromisna gospodarska lista — večinoma naprednjaki.

V Svetini, Šmartnem in Višnji vasi so izvoljeni sami pristaši SLS.

Narodna skuščina

BEOGRAD, 21. novembra. V političnem življenju ni zaznamovati prav nobenih dogodkov. Največje zanimanje vlada za sejo narodne skupščine v sredo, na kateri bo zunanji minister dr. Marinković odgovarjal na interpelacijo opozicije o zunanje-političnem položaju naše države. Jutri se bo vršila plenarna seja finančnega odbora narodne skupščine.

Prva skupščina Delavske zbornice v Mariboru

Maribor, 21. novembra. Včeraj ob 9. je predsednik Čobal otvoril redno skupščino Delavske zbornice, ki se je prvič vršila v Mariboru in sicer v veliki kazinski dvorani. Galerija je bila dobro zasedena in tudi člani zbornice so bili skoraj polnoštevilni. Zborovanja sta se udeležila tudi upravna člana Delavske zbornice Zagreba in Beograda, profesorja Berberovič in Mizikravič. Ministrstvo socialne politike je zastopal tukajšnji vodja urada inspekcije dela.

Poročilo tajništva.

Po predsedniku, ki je na kratko orisal delovanje od zadnje skupščine, je tajnik Filip Uratnik v svojem govoru podal pregledno sliko zbornice, njenega delovanja in njenega članstva. Zgradba zbornice v Ljubljani je zagotovljena in velik uspeh je že v tem, da dobijo vse delavske organizacije v njej svoj dom.

Duh časa je proti delavstvu. Vsi poslojajalci nastopajo z argumentom gospodarske krize. Nepristransko ugotovljeno pa to utemeljevanje ne drži več. Saj imamo danes rekordno produkcijo premoga in tudi železna industrija ima še svoja oddajna tržišča, ter je sploh v dobrem razvoju. V največjo škodo narodnega gospodarstva je, da se z izgovorom na krizo odpušča veliko število delavcev, ki padejo potem drugim v breme, dočim se v obratih ostalih delavcem zvišuje delovni čas. Demagogija je na delu proti delavskemu zavarovanju. Mnogi ji nasadejo, ker ne poznajo dejstev. Pri rudarski stroki ki je najmočnejša, odpadejo n. pr. samo trije odstotki vseh izdatkov za zavarovanje. Prva naloga zbornice je zbiranje dejstev za uspešno propagando proti demagogiji in malomarnosti. Na zborovanju v Zagrebu je bil sprejet enoten program statističnega dela, ki je neobhodno potrebno. Če se govori o velikih stroških zbornice aparata, je to ravno tako nesmiselno in škodljivo, kakor o velikih stroških šole in pouka.

Stanovanjska zaščita.

Stališče DZ je: Vsled velikega pomanjkanja stanovanj se zaščita ne sme ukiniti, ker bi bile prenešene potem vse posledice pomanjkanja stanovanj na rano socialno najšibkejših slojev in ker bi to povpraševanje po stanovanjih v novih hišah še zmanjšalo.

V novem zakonu naj ostanejo najemnine maksimirane. Morejo pa se valorizirati. Večji del valoriziranih najemnin pa se mora stekati v občinske fonde za zgradbo novih stanovanj.

Odpoved stanovanj naj bo dopustna le v tem slučaju, kjer da lastnik hiše stranki na razpolago drugo, če tudi manjše stanovanje in pa v tem slučaju, kjer more s posredovanjem lastnika hiše ali občine doseči, da dobi stranka na razpolago stanovanje v novi hiši proti najemnin, ki ne presega določenega dela njenih mesečnih dohodkov.

Odlučne važnosti je, da zakonodaja vpliva na kreditno politiko v tem smislu, da bodo oskrbovali hipotekarni zavodi zainteresiranim občinam in drugim interesentom gradbene kredite in da bodo prispevali občine in država delno h kritju nadnormalno visokih obresti, ki povzročajo danes, da se dajo graditi nova stanovanja le proti nezmagljivo visokim najemninam.

Rudarsko in bolniško zavarovanje.

Pri sanaciji rudarskega zavarovanja gre za obstoj stare, že nad 40 let obstoječe socialne institucije in za rešitev 100 milijonskih vrednot, ki jih je vsled vojne delavstvo izgubilo. Bolniško zavarovanje je nujno potrebno reorganizacije in volitev, da se omogoči sestava izvoljenih samoupravnih organov osrednjega urada.

Druga važna vprašanja.

Stoječ na stališču potrebe in podlage sporazuma in zaslišanja zbornic in organizacij je DZ mnogo delovala tudi v pogledu delovnega časa v trgovini in obrti, zaposlitve delavcev in vajencev, zaščite žen in otrok in delavskega zaupništva. Za enkrat je osigurala tudi obstoj borze dela.

Iz blagajniškega poročila.

DZ je izdala v kulturne svrhe 350.000, za brezposelne 620.000, za borze dela 110.000, za otroška zavetišča 20.000, za obrtne šole 15.000, za posredovanja v mezdih sporih pa 100.000 Din.

Sredstva za brezposelne podpore so pri kraju, posebno revnim delavcem v pomoč bo pa DZ ustanovila sedaj delavske kuhinje.

Iz debate.

Ajdiškova (soc. klub) poziva zbornico k podpiranju najbolj izkoriščenega ženskega delavstva.

Kosem (nar. klub) priporoča publicistično udelestvo v svrhu uspešnejše propagande ter večjo pozornost obrtnemu šolstvu.

Zužek in Gajšek (kršč. soc. k.) pozivata k vzajemnosti in dviganju strokovnih organizacij.

Juvan (nar. k.) zahteva k lepim besedam tudi dejanja, ko imamo sedaj politično vmešavanje v socialne ustanove: pri zavarovanju delavstva je razrešeno ravnanje in razpuščeno razsodišče, pri borzah dela pa novo članstvo.

Radi pičlega časa za preostale točke dnevnega reda se prekine govorniška lista in blagajnik poroča o uporabi gradbenega fonda.

Od ostanka svote določene za zgradbo v Ljubljani se določi za zgradbo pri celjski ekspozituri DZ 450.000, za zgradbo pri mariborski ekspozituri pa vsega skupaj 1.000.000 Din. Ostalo bo še 76.000 Din.

Nato je tajnik razložil predlog novega volilnega reda DZ.

Potrebo so pokazale zadnje volitve. Prej se je volilo po pošti, sedaj pa naj volilec na volišču dobi glasovalno sredstvo in sicer glasovnico. Potreben je pa dvojni sistem: osebni, kjer bivajo volilci kompaktno, pismeni pa za raztresene. Na naslove obratov bodo dobili volilci obvestila volitev s pozivom, naj tekom 15 dni naznanijo svoj stanovanjski naslov. Volilni imeniki bodo pri edinicah delavskega zavarovanja.

Juvan predlaga, naj se z novim volilnim redom bavi za enkrat še odsek, ker je do volitev poldrugo leto časa.

Drugi govorniki so mnenja, da je volilni red do skrajnosti predebatiran in tako zrel za sprejem. — Mesto odstopivšega člana Urbančiča je bil v upravo izvoljen dr. Josip Bohinjec. Po soglasnem sprejemu resolucije proti odpustu žel. uradnika Stanka se je skupščina zaključila ob 14. uri.

Zborovanje je bilo mirno in stvarno ter v polni meri zvesto naglašanju raznih govornikov, da je Delavska zbornica vzajemni delavski dom.

Zaključek konference za obmejni promet v Mariboru

Predvčerajšnjim je bila zaključena v Mariboru enajstdnevna konferenca železnih strokovnjakov avstrijske republike in naše države, ki so se pogajali za ustanovitev skupnih obmejnih kolodvorov. V soboto popoldne so se sestali delegati obeh držav k poslednji plenarni seji, na kateri so odobrili sklepe posameznih sekcij in zapisnik otvoritve plenarne seje. Sklepi bodo predloženi obeh vladama v potrdilo oziroma v prelaganje morebitnih sprememb, nakar se po izjavah obeh kabinetov konferenca ponovno sestane. Avstrijci predlagajo, naj bi zborovala prihodnja konferenca v Badenu pri Dunaju. V soboto zvečer je priredila mestna občina mariborska udeležencem prometne konference poslovilni banket v restavraciji glavnega kolodvora. Pozdravne besede gostom iz Avstrije in Beograda ter Ljubljane sta izrekla osebno navzoča veliki župan g. dr. Schaubach in predsednik oblastnega odbora mariborski župan g. dr. Leskovar. Za Avstrije je odgovoril vodja delegacije min. svetnik Lubenik. Po banketu so se odpeljali železniški strokovnjaki z brzovlaki v Gradec, oziroma Dunaj ter Ljubljano in Beograd. —

Spominjajte se CMD

Mariborski in dnevi drobiž

Napad na Mariborsko tiskarno

V nedeljo, okoli 10. dopoldne, je bila v Gosposki ulici že prav živahna promenada. Nenadoma so se pojavili pred Mariborsko tiskarno v Jurčičevi ulici trije mladeniči, ki so — čisto nemoteno — kakor da bi šlo za kako poslovno naročilo, z dolgimi palicami naglo odstranili velike gotske napisne črke »Marburger Zeitung«. Pustili so le črki »u« in »i« in po izvršenem »naročilu« zopet mirno odšli. Neznanci so opravljali svoje delo s tako neženiranostjo in hladnokrvnostjo, da se mimo prihajajočim ljudem ni niti sanjalo, da gre pravzaprav za nasilje — za poškodovanje tuje lastnine. Torej pravi albanski dogodek ob belem dnevu, ki je šele pozneje vzbudil med občinstvom splošno pozornost in razne komentarje. Glede nemških napisov v našem mestu vlada med občinstvom sicer nasprotujoče si naziranje — in dejanje samo je menda tudi le reakcija na nepotrebno izzivajoče članke — vendar pa smo prepričani, da noben trezno misleč človek ne more odobravati nasilnega uničevanja tuje lastnine, najmanj pa napadov lastnih ljudi na domače slovensko podjetje. Z zadevo se bavi sedaj policija, ki je izvršila že tudi eno aretacijo. — Naknadno smo zvedeli, da je bil kmalu po dogodku na Glavnem trgu aretiran na zahtevo neke osebe hišnik Vinko D r o z g, ki je baje sodeloval pri snemanju napisa »Marburger Zeitung«. Drozg taji, da bi trgal napis, priznava pa, da je ponašal nositi drog s kavljem, ki je služil za trganje napisov. O sodelavcih molči in ni izdal nobenega, vendar se policija nada, da bo po opisu, ki so ga podali očividci, izsledila tudi ostale krivce. Aretiran je bil tudi neki osumljenec, ki pa izjavlja, da je bil ob času dogodka v Ljutomeru.

Drozg je bil policijsko kaznovan po § 11. radi povzročanja javnega ogorčenja, ki je izzvalo zbiranje pasantov, slednje pa oviralo promet, na 14 dni zapora. Zadnjo besedo pa bo izreklo sodišče.

Knjige Vodnikove družbe

za leto 1928 so dospele v Maribor. Oni, ki so plačali članarino poverjeniku g. Al. Doležalu ali pa v Ljudski knjižnici, jih dobijo ob uradnih urah, t. j. v četrtek, soboto in nedeljo v Ljudski knjižnici. Naročniki, ki so naročili knjige pri gosp. Josipu Kraševcu, pisarniškemu ravnatelju v pokojni, jih dobe v upravi »Jutra«, Aleksandrova cesta št. 13. —

Pogreb Albina Eržena.

Včeraj popoldne se je pri mrtvašnici bolnice zbrala velika delavska množica, da spremlja na zadnji poti Albina Eržena. Sviral je železniška godba, pevski zbor »Svoboda« je pel žalostinko, na častni straži so stali delavski telovadci, v slovo sta pa govorila oblastni poslanec Grčar in zastopnik konzumnega društva Svetek. Pogreb je bil izraz velike priljubljenosti pokojnika. —

Spomenik Stanku Bregantu.

železniškemu uradniku, ki je spomladi — star komaj 23 let — v obupu šel v smrt, so včeraj popoldne odkrili na pobreškem pokopališču. Spomenik mu je postavilo železničarsko pogrebno društvo, svirala je železničarska godba, pevsko društvo »Krilato kolo« je pa zapelo žalostinke. Z vencem je okrasila grob deputacija Orjune. —

Ljudska univerza v Mariboru.

Danes, v ponedeljek 21. novembra nadaljuje g. dr. Henrik Tuma iz Ljubljane započeto snov o krizi moderne demokracije. Sleherni, ki se interesira za naše javno življenje — to bi moral storiti vsak državljan! — naj ne zamudi redne prilike, da se malo bližje seznani z bistvom moderne demokratske države. — V sredo, 23. t. m. ob 8. koncertira Kroe-merjev trio iz Gradca v veliki kazinski dvorani. Izmed točk sporeda omenimo samo Juonov trio. Juon je znamenit ruski komponist in njegov trio je uprav bis-er v komorno-glasbeni literaturi. Pred-rodaja vstopnic pri ge Zlati Brišnik in g. Höferju. — V petek 25. tm. predava prof. dr. Šerko o »živčnih boleznih«.

Josip Rihavec poje danes v Berlinu

Radio-amaterje opozarjamo, da poje drevi ob 9. uri naš svetovno-znani tenorist, g. Josip Rihavec na italijanskem večeru v Berlinu arije iz Puccinijevih oper »Boheme«, »Gianni Scicchi«, »Tosca« in »Manon Lescaut«. —

Sedem list za občinske volitve v Mariboru.

Razen onih šestih kandidatnih list, ki smo jih omenili v soboto, je bila vložena še tudi kot sedma lista Socijalistične stranke Jugoslavije z nosilcem g. Viktorjem Erzenom, urednikom »Delavske politike« in »Volksstimme«. —

Razstava v dvorani Union (Götz).

Kakor je bilo že objavljeno, se odpre razstava osnutkov za kraljev spomenik v Mariboru dne 27. nov. ter ostane odprta do inkluзивno 5. decembra. Istčasno bodo razstavljene tudi slike naših domačih umetnikov. O razstavi bomo še spregovorili. —

Jurija za kraljev spomenik.

Jurija za spomenik kralja Petra v Mariboru se snide v soboto zjutraj. Vsi udeleženci te konkurence lahko prinesejo osnutke v soboto zjutraj v dvorano Union. —

Občinske volitve v srezu Konjice.

ki so se pričele dne 13. t. m., so se v nedeljo 20. t. m. nadaljevale. V občinah Loče, Zreče in Zbelovo so bile vložene kompromisne liste in so vsled tega volitve odpadle. V občini Stranice je dobila združena delavska lista 33 glasov in 3 mandate, lista SLS 68 glasov in 6 mand. V Žicah ste dobili obe klerikalni listi 81 glasov napram 36 naprednim. V Lažah je bila vložena samo klerikalna lista. V Tolstem vrhu je bila izvoljena gospodarsko-napredna lista, ker ste bili obe drugi vloženi listi razveljavljeni.

Poslovilni večer

polkovnikoma Lukoviću in Sariću in ostalim premeščenim oficirjem priredi danes, ob 9. zvečer v restavraciji »Meran« Oficirski dom mariborske garnizije. Prijatelji in znanci premeščenih so uljudno vabljeni, da se udeležijo poslovilnega večera. —

Poskus samomora.

Sinoči se je doma na Ruški cesti ustrelil z revolverjem v desno senco trgovski zastopnik E. R. Sedaj se v bolnici bori s smrtno. R. se je vsled vojnih posledic moral večkrat podvreči težkim operacijam in je najbrž za vedno porušeno zdravje povod obupnega čina. —

Iz trgovskega sveta.

V trgovinski register se je vpisala firma: Knjigarna »Panonija« J. Sušec in A. Sert s sedežem v Ljutomeru. — V likvidacijo je prešla »Danica«, družba za razpečevanje mineralnooljnih in kemikalnih izdelkov v Mariboru. — V združni register se je vpisala Gospodarska zadruga v Šmarju pri Jelšah. — V likvidacijo je prešla Stavbena zadruga »Sokolski dom« v Središču. —

Ukinitev vseh potniških viz iz Češko-slovaške.

Češkoslovaška vlada je sestavila zakonski predlog o potnikih, ki določa odpravo potniških viz ne samo napram Avstriji, kakor smo prvotno poročali, temveč sploh za vse države. Vlada pa si po tem načrtu pridržuje pravico, da sama uvede po potrebi te ali one vize. Zakon bi imel stopiti v veljavo dne 1. januarja 1928. —

Narodni klub Delavske zbornice.

ki se je udeležil skupnega obeda, katerega je priredila mestna občina mariborska v Grajski kleti delegatom Delavske zbornice o priliki skupščine v Mariboru dne 20. t. m., daruje društvu slepcev, mariborski oddelek, znesek 300 Din. Denar se nahaja v upravi »Jutra«. —

Miklavžev večer

priredi odsek za zgradbo »Sok. doma« v Mariboru v nedeljo dne 4. decembra v Nar. domu. Isti dan popoldne bo nastop Miklavža za deco. —

Obrtniki meljskega okraja!

V torek, dne 22. novembra, se vrši v gostilni pri »Belem zajcu« na Meljski cesti shod obrtnikov meljskega okraja. K zanesljivi udeležbi vabi volilni odbor obrtnikov. —

Prastara evropska kultura dokazana

IZKOPNINE NA FRANCOSKEM. — SPORI MED ARHEOLOGI.

Zgodovina nam pripoveduje o velikih kulturnih žariščih na svetu, v različnih dobah, od najstarejših časov pa do današnjega dne. Omenjajo se kulture pri Asircih, Babiloncih, Fenicijanih, Židih, Grkih, Rimljanih itd., v novejših časih nam pripovedujejo arheologi o neklih zagonetnih, kulturno visokostojecih pradavnih narodih v Centralni Ameriki (Maja) ter o ravnatoku zagonetnem plemenu, ki je v davni preteklosti živel v Vzhodni Indiji, kjer se dandanes raztezajo ogromni pragozdovi Anama in Tonkina. Popolnoma pa molče arheološki viri o kaki morebitni kulturi v Srednji in Severni Evropi v predzgodovinskem času in velja splošno domneva, da so te kraje, v katerih je v onih davnih časih živel človek le kot lovec in pastir, oplojili s kulturo šele Rimljani, ki so vojaško prodirali proti severu, tja do Angleške in Škotske, prinašajoč jim pismenost in pozneje luč vere.

Zdi se pa, da je ta domneva popolnoma kriva in da so pismeni, torej kulturni narodi že v predzgodovinski dobi živeli vsaj na današnji severni Francoski. Dokazujejo nam to dejstvo sledeča odkritja:

Lanskega poletja je bil obveščen arheolog Salomon Reinach po županu vasi Glosel pri Vichyju na Francoskem, da so bile izkopane na polju nekega kmeta različne kamenite table s čudnimi napisi. Takoj je šel učenjak na lice mesta in dozdevalo se mu je po daljšem raziskovanju, da so črke napisov slične feničanskim. Dobil je dovoljenje za izkopavanje in je spravil v kratkem času na dan rakve, sohe, table z napisi, orožje itd. vsega skupaj okoli 400 predmetov. Cenil je, da so izkopnine najmanj 6000 let stare. V svojem spisu, ki ga je izdal in v katerem je natančno popisal najdene predmete, je postavil trditev: našli so se nepobitni dokazi za prastaro severoevropsko kulturo, označena po pismenosti in razmeroma visoki umetnosti. Ostrmeli so arheologi in znanstveniki sploh.

Salomonu Reinachu se je pridružil učenjak Kamil Julian, ki si je prizadeval raziskati doslej nečitljivo pisavo na kamenitih ploščah. Pri svojem delu pa je naletel na črko, ki je bila silno slična latinski črki B. Mož je po-

stal pozoren, dvomi so se začeli oglašati v njem. Za vso zadevo je zagnala francoska akademija znanosti in je poslala takoj v Glosel svojega znamenitega arheologa Dussauta z naročilom, da stvar razižče. Po dolgotrajnem proučevanju je prišel učenjak do sledečega senzacionalnega sklepa: vse najdenine so potvorba, kosti v rakvah so živalske, najbrže konjske, napisi iz novega časa, sohe tudi delo sedanosti ali jako nedavne preteklosti. Vse skupaj je bilo zakopano z namenom, da se ti predmeti, ki ne predstavljajo nikake vrednosti, prodajo za drag denar bodisi Louvru, bodisi angleškemu nacionalnemu muzeju ali pa kakemu bogatemu Amerikancu, zbiratelju starin in umetnin. Dokazoval je Dussaut svojo trditev z navedbo, da je slika severnega jelena, vdelana v izkopano veliko živalsko kost, kopija severnega jelena, ki ga je prinesla v sliki arheološka knjiga, izdana pred leti od francoske akademije znanosti.

Blamaža za učenjaka Reinacha in Juliana je bila strahovita. Toda mož nist držala rok križem. Povzročila sta, da se je sestala mednarodna komisija arheologov, v kateri so bili angleški, nizozemski, nemški, francoski in švedski znanstveniki, ki so pod vodstvom Švicarja Pettarda vzeli vso zadevo v pretres. Komisija je nadaljevala z izkopavanjem in našla še celo vrsto najzanimivejših predmetov, tako na primer soho, ki je ležala med koreninami prav starega hrasta, iz česar se je dalo sklepati, da jo tjakaj ni položila človeška roka, pač pa, da so jo v teku stoletij objele hrastove korenine. Podobno sliko severnega jelena so še enkrat našli vklesano v kamen. Komisija je svoje delo končala in izjavila: najdenine so pristne, Salomon Reinachova trditev o prastari evropski kulturi, ki je obstajala pred približno 6000 leti, je pravilna in dokazana.

Gotovo stojimo pred jako zanimivimi nadaljnjimi razkritji v tej zadevi. Vprašanju, kje se nahajajo na površini zemlje vidni znaki te prastare kulture, je edini odgovor sledeči: Kulture valové, vzcvtajajo in izginjajo, zemeljski dogodki, kakor poplave, potresi, lava bruhajočih ognjenikov, ledene dobe itd. jih morejo popolnoma zabrisati.

besedni izgovorjavi, pravilni artikulaciji, sploh vsemu, kar je v zvezi z lepo deklamacijo. In to z veliko doslednostjo. G. Bratuž (kavarnar Flaubert) je danes oderska moč, ki bi jo prav težko pogrešali. Kakor vselej, je zapustil tudi topot vsestransko ugoden utis. Gdč. Lubbe je v (Pepita) igra z neprisiljeno ravnodušnostjo in pristrčnostjo, ter ne pretirava nikoli. Glasovno je bila istotako na mestu. Vidimo jo zmiraj radi na odru; pa ljubša bi nam bila, ko bi se bolj šminkala. Sploh se naj na to več gleda. G. Rasberger (prvi knjigovodja Voisin) in g. Harastović (Millefleurs) sta bila v svojih vlogah prav zabavna. G. Daneš (drugi knjigovodja Prunelles) ima eleganten nastop in je rutiniran igralec. Imejitelji ostalih vlog so se oddolžili svojim nalogam prav zadovoljivo. Bili so to: gg. Stankovič (delovodja Larousse), Tovornik (sluga Mathieu), gdč. Čepičevi (delavki) i. dr.

Inscenacija je pokazala marsikaj novega in učinkovitega, kostumi so bili elegantni in okusni in svetlobni efekti so se prav dobro izkoriščali. Sploh, videlo se je, da vodi režijo spretna roka gosp. Bachmanna. Pri dirigentskem pulstu je bil g. operni ravnatelj Mitrovič, čegar ime je zmiraj že jamstvo, da se izvrši priprava in nastop kar najbolje vestno. Po lepo odigrani predigri je bil deležen posebnega aplavza. Obisk je bil pri premijeri in nedeljski repriji dober.

H. D.

Prispevajte za spomenik Kralju Petru v Mariboru

Sport

SD Rapid:TSK Merkur 11:1 (6:0).

Včeraj popoldne se je odigralo predzadnje kolo jesenskih prvenstvenih tekem, v katerem je Rapid v razmerju 11:1 porazil Merkurja.

Kljub slabemu terenu je Rapidov napad sigurno osvajal teren in takoj v začetku prvega polčasa dosegel pet golov, nakar se je Merkur znašel in uspešno zadrževal nasprotnika. Šesti goal je padel tik pred zaključkom prvega polčasa. V drugem polčasu je Rapid razmerje v presledkih zviševal na 10:0, pri čemer je imel Pavlin največ zasluga. Po enajstem goalu je napad Merkurja uspešno preigral Rapidovo obrambo, ni pa umel izrabiti ugodnih pozicij. Častni goal je dosegel z enajstmetrovko, ki pa ni bila upravičena, kar je ves Rapidov trud reduciralo na nulo. Doslej je imel namreč Rapid razmerje 11:1; z večerajšnjo tekmo ga je sicer zvišal na 22:2, kar pa mu ni prineslo izboljšanja, dočim si je Merkur diferenco znatno poslabšal 3:23.

Sodnik g. Nemec je imel izredno slab dan. Of side je diktiral, kadar jih sploh ni bilo. Na ta način je Merkurja oškodoval za sigurni goal, Rapidu pa je skvaril več ugodnih pozicij. Faule je milosino spregledaval, dočim je lahek faul Barloviča kaznoval z enajstmetrovko.

Zagrebska prvenstva.

V zagrebškem prvenstvu so se po večerajšnjih tekmah, v katerih je Gradjanski porazil Viktorijo v razmerju 5:3 (2:1), Hašk Croatia v razmerju 3:0 (1:0), Concordia:Derby pa je bila prekinjena, klubi v prvenstveni tabeli razvrstili: Gradjanski 5 tekem, 8 točk, 20:10, Hašk 6 tekem, 8 točk, 14:9, Croatia 5 tekem, 7 točk, 10:4, Viktorija 6 tekem, 7 točk, 14:16, Concordia 5 tekem, 4 točke, 10:10, Železničar 6 tekem, 2 točki, 7:15, Derby 5 tekem, 2 točki 3:13. Včerajšnja tekma med Concordio in Derbyjem, ki jo je sodnik radi nepokorščine izključenega igralca prekinil, ni všteta.

BSK prvak BNP-a.

V včerajšnji prvenstveni tekmi je BSK porazil Jugoslavijo v razmerju 3:2. Nasprotnika sta bila enakovredna, toda na pad BSK je bil odločnejši pred goalom. BSK je vodil že 2:0, nakar je Jugoslavija izenačila. Sodnik sodi v korist BSK in v 42. minuti pade odločilni goal.

Nesreči pri zagrebškem nogometu.

V dopoldanskih tekmah med Uskokom in ZSK si je igralec ZSK Holub zlomil nogo, dočim je igralcu Göryu (Makabi) v karambolu v nekem igralcem »Sokola« počila čelna kost.

Bačka:Sand 1:1.

Najostrejša nasprotnika subotiskega podsaveza sta si v včerajšnji tekmi, ki je bila najzanimivejša v letošnji sezoni, razdelila točki. Tekma je ostala neodločna.

Dunajska prvenstva.

V včerajšnjih prvenstvenih tekmah je Vienna z ugodnejšim razmerjem prehitela Admiro, ki je doslej vodila, sicer imata enako število točk. Pozicije so si izboljšali Slovan, Wacker, FAC in Hakoah.

Vienna:Rapid 4:1, FAC:Admira 3:2, Hakoah:WAC 3:1, Slovan-Simmering 2:1, Wacker BAC 1:1.

Praska prvenstva.

Čehie Karlin je porazil prvaka Češkoslovaške, Sparto v razmerju 3:2. Sparta je potisnjena na predzadnje mesto in nima izgledov v letošnji prvenstveni sezoni. Slavija:Vršovice 4:1, Viktorija:Čask 4:2.

Češkoslovaška nogometna zveza napovedala bojkot Dunaju.

ČSAF (čsl. football asociation) je glede na izgube dunajske publike povodom tekme Rapid-Sparta proglasila popoln bojkot dunajskih igrišč. Končna odločitev bo sprejeta na občnem zboru ČSAF, ki se vrši 18. dec. Sparta je sklenila, da v letu 1928 noben njen aktivni igralec ne nastopi na dunajskih tleh.

Slovansko prvenstvo v nogometu.

Češkoslovaški nogometni savez je pokrenil misel nogometnega prvenstva vseh slovanskih amaterskih klubov. — Tekmovanja bi se udeležili: Češkoslovaški, Poljaki, Jugoslavi in Bolgari.

PLAVANJE.

Nov svetovni rekord v prsnem plavanju.

Najboljšemu američkemu prsnemu plavcu Walterju Spence se je pred nekaj dnevi posrečilo potolči dosedanjega svetovnega rekorderja Nemca Heinza Fanta, ki je vodil v 100 meterskem prsnem plavanju z 1:15.6. Spence je preplaval isto progo v 1:14 sek.

DRSANJE.

Berlin zmagal nad Londonom v drsanju.

Berlinski klub drsalcev je premagal »Canadians-e« iz Londona v berlinskem »Sportpalast-u« z nepričakovano visoko diferenco 9:3.

St. Moritz

Izbirna moštva vseh narodov sveta se mrzlično pripravljajo na zimsko-sportno olimpijado, ki se bo vršila v St. Moritzu v Švici.

St. Moritz — mednarodna vasica — je še nedavno bila neznamen kraj. Toda ugodna lega in prikladni tereni romantičnega gorenjega Engadina so v višini 1800 metrov ustvarili hotel-sko mestce, ki je zaslovelo po vsem svetu. To je dalo tudi povod, da se je olimpijski odbor IX. Olimpijade, ki se sicer vrši v Amsterdamu, odločil, da se zimsko-sportni program izvede v St. Moritzu.

Po obvestilih iz Švice, so vsi hoteli za čas olimpijskih dni že oddani. Švicarska vlada stoji torej pred težavno nalogo, da zadosti željam velikega navala tujecev, ki žele prisostvovati doslej največji zimsko-sportni prireditvi. Zgrajenih bo več zasilnih zgradb, ki bodo številnim delegacijam nudile streho. Poskrbljeno bo za dobre železniške zveze z ostalimi zimsko-sportnimi torišči, zlasti z Davosom in bližnjo okolico, kjer so hoteli tudi prenapolnjeni. Zanimivo je, da so se hotelirji v St. Moritzu in soseščini sporazumeli, da za časa prireditve ne bodo prav nič zvišali cen. Toliko glede preskrbe udeležencev.

Več preglašic in težkoč so povzročale sportne priprave, zlasti dograditev ogromne skakalnice, ki je doslej največja na svetu in nudi možnost, da se dosedanje rekorde v smučskih skokih, ki presegajo že 70 m, prekosijo in postavi nove.

V St. Moritzu se bodo vršile tudi drsalne tekme, katerih se naši reprezentanti ne udeležijo. Jugoslavija pošlje v Švico samo smučarje, ki se bodo v ostri konkurenci s Švedi, Norvežani, Finci, Švicarji in drugimi udeleženci s težavo borili za ugoden placement na 50 in 30 km progi.

Važno za točilce alkoholnih pijač

V smislu obstoječih predpisov bo na sedežu finančnega okrajnega ravnateljstva v Mariboru poslovala od 2. do 15. decembra komisija za odmero točilne takse za triletno dobo 1928-1930 za vse one kraje, ki spadajo v območje imenovanega ravnateljstva. K tej komisiji se pritegnejo tudi zastopniki točilcev in sicer: pri ocenjevanju gostilničarjev in kavarnarjev po en izvoljen predstavnik gostilničarske in kavarnarske zadrage v Mariboru; pri ocenjevanju točilcev na debelo, po en točilec na debelo iz Mari-

bora; točilnice na stoječe goste in čez ulico, pa izvolijo enega izmed teh točilcev iz območja fin. ravnateljstva. Točilec, odrejen za člana komisije, mora imeti overovljeno pooblastilo. Ako bi pooblaščenec točilcev na odrejeni dan ne prišel na poslovanje v komisijo, se izvrši razvrstitev in ocena točilcev tudi brez njega. Zastopniku točilcev ne gre za poslovanje v komisiji nikakšna odškodnina. Eventualna navodila za izvolitev zastopnikov ter dan, kdaj se bodo ocenjevali točilci posameznih občin se zvedo pri pristojni okrajni upravi fin. kontrole.

Narodno gledališče v Mariboru

REPERTOAR:

Ponedeljek, 21. novembra. Zaprtó.
Torek, 22. novembra ob 20. uri: »Igra s smrtjo«, ab. C. Kuponi.
Sreda, 23. novembra ob 20. uri »Revisor«, ab. D. Kuponi.
Četrtek, 24. novembra ob 20. uri »Eva«, ab. B.
Petek, 25. novembra ob 15. (3.) uri »Revisor«. Dilaška predstava, pri jako znižanih cenah. Zadnjikrat.

LEHAR: EVA, DEKLICA IZ TOVARNE.

Lehár spada med operetne komponiste, ki ne ustvarjajo v kvantitativnem smislu, temveč vsebuje njih glasba priznane umetniške vrednosti. Doslej smo slišali dve Lehárjevi opereti: Škrlančkov gal ter Veselo vdovo. Osobito zadnja je našla pot po vsem svetu.

V soboto smo imeli premijero Eve, ki se šteje istotako med Leharjeve popularne operete. Dosegla je lep uspeh, h kateremu je mnogo pripomogla glasba, ki je tudi v tem oderskem delu prav učinkovita.

V naslovni vlogi Eve, katero vzgojuje tovarniški delovodja Larousse in katero vzljudi tovarnar Flaubert, je nastopila gdč. Udovičeva. Ponovno smo se že izrazili o njenih oderskih zmožnostih. Gotovo se nahaja na uspešnih odnošajih, kajti uprav na našem odru se je že pri marsikaterem začetniku položil soliden temelj k nadaljnji karijeri. Lastna energija napravi vse drugo! Treba pa bo, da posveti predvsem pozornost

Od Drave preko Pohorja do Dravinje

Pohorje s svojimi mnogoštevilnimi vrhovi in lepimi razglednimi točkami, s svojimi najraznovrstnejšimi potmi, položnimi, mehkiimi, pa tudi s strmimi skalnatimi in mestoma nevarnimi stezicami nad prepadi, s svojimi temnimi gozdovi, širnimi svetlimi planjami in globoko izpranimi prepadi in globačami nudi tudi onemu, ki ga leto in leto ob vsaki dani priliki obiskuje, še vedno nepričakovane možnosti novih zvez med posameznimi izletnimi točkami, nove variјante in kombinacije in mu odkriva vedno nove, le malokomu znane in zato tem vabljivejše in blagodejnejše učinkujoče tajnosti iz svojega gorskega kraljestva.

Odkar je Dravska podružnica SPD uredila in planinsko-tujskemu prometu izročila »Hlebov dom« na Smolniku nad Rušami, je planincem in izletnikom iz Dravske doline, posebno onim iz Maribora, izlet preko Pohorja ob njegovi vzhodni zarezi nad Lobnico mimo Beigota čez Veliki vrh do njegovega južnega vznožja, do železnice Zreče—Poljčane—Maribor, oziroma Slov. Bistrice—Maribor zelo olajšala in čas, ki je za ta izlet potreben, znatno skrajšala.

Samo da se moreš s sobotnim večernim vlakom odpeljati iz Maribora v Ruše, lahko izvršiš ta velezanimivi, mnogim prijateljem Pohorja še vedno neznani izlet brez vsakega pretiranega napenjanja svojih telesnih sil tako, da si v nedeljo zvečer lahko zopet doma v mestu.

Na Smolnik se gre sicer lahko tudi iz Fale po dobro zaznamovani, toda v srednjem delu zelo strmi poti čez Činžat, Gračan, Jurkov in Arlnov vrh; za jesenski čas pa, ko se že precej zgodaj začneja mračit, je zlasti onim, ki se vozijo z večernim vlakom, priporočljivejša pot iz Ruš zato, ker je tu vsako zgrešenje poti izključeno, saj vodi od Viktor Glaserjeve hiše ob Dravi do Hlebovega doma na Smolniku samo ena, dobro izvožena pot.

Drugo jutro dospel vourni hoji od Smolnika s Hlebovega doma po izvoženi poti do Beigota (1000 m). Od tu je treba iti desno naravnost po hribu navzgor, po nezaznamovani stezi. Na vrhu hriba se razprostira na njegovem južnem obronku obsežna svetla seča; skozi njo vodi v desni smeri mimo visokega lovškega prežališča kolovoz v gozd, kjer se pričinja markacija, sicer redka in nekoliko slabo vidna. Po dobro polurni hoji po valoviti planoti, zasenčeni od starega smrekovja, se nam odpre velikanska poševnoležeča seča, obdana nad nami, kjer se vpenja Veliki vrh, tudi župnik imenovan, in obrobjeni tudi na desno od smrekovega gozda. Pot, tod nezaznamovana, vodi preko te seče v diagonalno levo navzgor do gozda in potem ob gozdnem robu mimo znamenja, ki naznanja, da je na tem mestu umrla 20. februarja 1860 mlada Janžič.

Izletnik, ki tu prvič hodi, ne more slutiti, kakšen neprecenljiv biser gorske krasote je v bližini skrit.

Ko dospel po gozdni poti do seče, kreni na desno po stezi ob gozdnem robu nekoliko navzgor do tja, kjer ob robu gozd seče v pravem kotu, potem pa po stezi in nato po izvoženi

poti na kakih 10 minut navzdol. Tu stoji na desni strani v mladem smrečju koliba za prenočevanje drvarjev; na levo pa se odcepi mehka stezica; po njej stopi par korakov naprej in odpre se ti visokoplaninska idila, v svoji ljubkosti, zamišljeni mikavosti tako edinstvena, da je ne najdeš na celem obširnem Pohorju. Morala je sicer poseči nekoliko vmes človeška roka, da je zajezila na močvirnatih tleh stekajočo se črnkasto vodo, ki se kot Črneva izteka v Lobnico. Kakih 120 korakov dolg, pet korakov širok in 3 m visok nasip je zajezil nabrano vodo; toda delo človeške roke se komaj še spozna, kajti nasip je že — četudi šele leta 1924, nanovo napravljen — ves porasel s travo in cvetlicami; deloma pa ga obroblijo vitke smrečice s tako gostim vejevjem in tako enakomerno ustvarjene, da bi za božično drevo ne mogel najti primernejših.

Krasen, naravnost diven in omamljiv je pogled na to jezerce, bodisi, kadar vihar, prihajajoč preko temnozelenih šum, podi valček za valčkom, ki se, med sabo tekmuje, igraje in tajinstveno poizgublja drug za drugim v gostem šašu. Naravnost čarobno sliko pa nudi ta pohorski biser, kadar se v mirni noči svetla luna koplje z vilami vred v lahno razgibanih hladnih valovih jezerskih za oddih in odmor na svoji nočni poti po nebeškem svodu.

Celo jezero tvori velik polkrog, dobršen kilometer dolg; umetno nasut je pa je njegov premer. Okoli in okoli je obdan z gostim šašem in bičevjem, varnim bivališčem in zavetiščem nele rdečepikastim postrvim, ampak tudi mnogim vodnim pticam. Za bičevjem se dviga nekoliko ponižno in sramežljivo nizko ruševje in črtje, spreminjajoč svetlozeleno barvo bičevja v temnejšo. Za tem polkrogom je stvarnikova roka postavila vitke, deviško sveže in čiste smrečice v tako raznovrstni spremembi, da se jih oko kar nagledati ne more. V ozadju pa stoje amfiteatralno stare, častitljive, deloma že s sivim mahom obrasle smreke. Resno in dostojanstveno, kot da bi hotele zabraniti vsaki nepoklicani roki, da se dotakne deviških njihovih varovank, spomladno bivališče divjih petelinov in razboritih srnjakov.

To pohorsko jezerce s svojim okvirjem je slika zase, enotna, edinstvena. Očaranega od vse te krasote in zamaknjenega v najsajše čute ne moti nobena druga podoba, nobena druga slika, kajti narava je hotela, da na tem idiličnem mestu občuduješ samo to idilo, in je zato na vse strani zaprla in zastrla okna v ves ostali svet. Le tam daleč nekje čuješ, če potegne lahno sveža gorska sapica, komaj razločno zvenenje gorskih zvonov: tudi kak ptiček se ne mara oglašati izpod črtja, preplašen od glavnih udarcev neusmiljene drvarjeve sekire.

Slika, vredna, da si si jo ogledajo vsi številni ljubitelji Pohorja, ki o njej do sedaj še niso čuli!

Nad prej omenjenim znamenjem se začne odpirati svet, razgled postaja vedno obsežnejši. Izplača se tu hitro skočiti še na najvišjo točko Velikega vrha (1047 m); je samo 15 minut tja;

razgled pa je s te točke sijajen na jug in vshod in sever.

Na sever vidimo skozi zarezo, ki jo tvori Lobnica med Peršetovim vrhom in Rebrjo na eni in Miznim vrhom in Brodnarjev vrhom na drugi strani del našega Kozjaka s cerkvico Sv. Duha na Ostrem vrhu, potem cerkev sv. Aneha, Mariborsko kočjo in cerkev sv. Urše; proti vzhodu in jugu pa ves raznolični svet, ravnine, gore in doline od Paškega Kozjaka vse tja do Meljskega hriba pri Mariboru. Paški Kozjak, Stenica in Konjiška gora tvorijo z gozdom porasel zid; pred njim pa se razprostira območje Dravinje s Keblom, Oplotnico in Konjicami. Visoko se dvigata Boč in Rogaška gora, pred njimi leže vinorodne Haloze s Črno goro, Dravsko polje, posejano z mnogimi vasmi, v ozadju proti severovzhodu Slovenske gorice s Ptujem in Vurbergom. Prekrasen je pogled na vas sv. Martina nad Slov. Bistrico.

Pot, ki pelje horizontalno okoli Velikega vrha, se pred staro, pol podrto smreko razcepi, na desno vodi na Kebl, v Oplotnico in v Konjice ali Zreče do Dravinje; na levo pa po stezi, ki je tudi temnordeče, slabo vidno zaznamovana, v desetih minutah do znamenite cerkve Sv. treh kraljev, samotno stoječe sredi duhtega smrekovja na majhni zeleni planici. Dvakrat na leto, na St. Lovrenčovo nedeljo in 8. septembra na Malo Gospojino, se vršita tu cerkvena shoda. Pristnejša in naravnejša kakor na Arehovo nedeljo pri Ruški koči.

Od cerkve Sv. treh kraljev dovede izletnika markirana pot v pičlih treh urah skozi prijazno vas Tinje na železniško postajo v Slov. Bistrici.

Kogar lepote tega pohorskega izleta mičejo, naj ga napravi na Malo Gospojino; pri cerkvi Sv. treh kraljev bo na cerkvenem shodu sredi naših Pohorcev preživel vesele urice, ki se jih bo tudi pozimi z veseljem spominjal.

Dr. Fr. M.

Stanie govedorele v mariborski oblasti

se je tekom lanskega in deloma tudi še letošnjega leta nekoliko poslabšalo, predvsem radi metuljavosti, pa tudi radi letošnjih povodnj in pokvarjene krme. Število goveje živine je padlo letos (po januarskem štetju) na 226.399 glav (za 7324 manj nego v l. 1926). Vendar se je tekom letošnjega leta stalež govedi zopet številčno in tudi kakovostno ugodno izpopolnil.

S strani državne oblasti se je predvsem gledalo na izvajanje zakonito predpisane naloge o licencovanju bikov in o njih nadomeščanju, kjer so primanjkovali. Dasi ustvarjajo zakoniti ukrepi za nadomeščanje bikov na pram občinam, kjer primanjkujejo, nezadovoljstvo, je vendar to za enkrat edina možna pot, ki je pa tudi le v dobrobit kmečke živinoreje. Ob-

lastna samouprava je sicer to praktiko omilila s tem, da daje ubožnejšim občinam k nabavi bikov tretjino nabavne cene in je v ta namen v oblastvenem proračunu 62.000 D. predvidenih. Država v to svrhu ne da nikakih sredstev na razpolago. Licencovanje bikov se je vršilo po vsej oblasti. Letos se je priglasilo 2168 bikov, od katerih je bilo sposobnih 1511. Primanjkljaj je znašal začetkom leta 353, število pa se je tekom leta z gori navedenimi ukrepi tako izpopolnilo, da jih primanjkuje danes samo še približno 180. Dobrim bikorejcem so se priznale tudi državne in oblastne nagrade. Oblastna skupščina je v to svrhu vstavila v proračun 30.000 Din. Tudi so okrajni zastopi z veliko požrtvovalnostjo omogočili še nadaljne nagraditve ter tudi prispevali k nabavi manjkajočih bikov in krili stroške licencovanj. Ob priliki licencovanj se vršijo vedno tudi predavanja. Premovanje govedi pa se je vršilo letos samo v okraju Konjice, drugod to ni bilo mogoče radi pomanjkanja sredstev.

V m l e k a r s t v u je kriza. Mleka se skoro nič več ne izvaža, mlečni izdelki se ne morejo vnovčiti, cene so zelo nizke. Edina pot za rešitev iz današnjega položaja je dobro združništvo z zanesljivim članstvom in strokovnim vodstvom. Mlekarskih tečajev pod vodstvom strokovnjakov se je tudi letos vršilo že več.

P l a n š a r s t v o pa ni mogoče očiveti in spraviti v tir, kakor bi bilo za gorati del oblasti in končno za celotno našo živinorejo neobhodno potrebno. Urad za agrarne operacije bo imel tu izvršiti še mnogo hvaležnega dela. Živinorejci ga težko pričakujejo.

Uspešno operirani slepci

Iz Rima poročajo o velikem uspehu, ki ga je dosegel te dni zdravnik očesnih bolezni prof. Bacchi v Cremoni. Operiral je nekoga 12letnega od rojstva slepega dečka. Ko so vzeli fantu obvezo z oči, je pričel kričati, kot bi zblaznel. Šele čez nekaj časa so zdravniki in ostali pacienti spoznali, da dečko kriči in skače od veselja nad tem, da je spregledal. V institutu slepcev, ki še svoj živ dan niso videli svetlobe, se je ta vest bliskovito razširila. Reveži so privreli k ozdravljenemu tovarišu in ga prosili, naj jim razloži vtise, ki jih ima sedaj, ko je dobil dar vida, in naj jih za božjo voljo ne zapusti samih v institutu. Cela vrsta dečkov se je prijavila s prošnjo, da bi jih prof. Bocchi operiral.

14.000 km z motociklom.

Motociklist Gabelmann je startal minul teden v Berlinu s svojim motociklom v namenu, da prevozi 14.000 km. Obiskal bo med potjo Dunaj, Budimpešto, Carigrad, Angoro, Damask, Jeruzalem in Kairo. Vrnil se bo preko Neapla, Genove, Nizze, Marsaillea, Lyon, Straßburga in Berlin.

Din 199

čevlji s spono lakasti in v modnih barvah pri

Anici Traun

Grajski trg 1 870

10. Prvovrstno

onduliranje

in rezanje »bubi frizure« v higienični brivnici

Vjekoslav Gjurin

Maribor, Jurčičeva ulica 9

Prodajam nov svilen krep.

Franciškinska ul. 21. pritličje levo. 1718

KARO
MARIBOR
KOROŠKA CESTA 19
Specijaliteti: Nepremotljiv jesenski in zimski čevlji!

Primerna in praktična
Miklavževa darila
dobite pri 1716
Slavko Černetič, Aleksandrova 23
Moda, galanterija, parfumerija, pletenine, perilo itd.